

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 26. јун 2015. године

Предмет бр. 255/09

Ранко МИЛЕНКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 26. јуна 2015. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ
Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменућу жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 10. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 23. децембра 2009. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације.

3. Дана 9. марта 2011. године, Комисија је добила додатне информације од жалиоца.
4. Дана 19. априла 2011. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.
5. Дана 31. маја 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
6. Дана 6. маја 2012. године, Комисија је од жалиоца добила додатне информације.
7. Дана 24. маја 2012. године, Комисија је поново проследила жалбу СПГС-у, како би добила додатне примедбе на њену прихватљивост.
8. Дана 10. октобра 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
9. Дана 21. новембра 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
10. Дана 26. новембра 2012. године, Комисија је СПГС-у проследила своју одлуку о прихватљивости и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије релевантних истражних докумената.
11. Дана 3. маја 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор у вези са меритумом жалбе, заједно са копијама истражних списа који се односе на предмет.
12. Дана 24. марта 2015. године, Комисија је обавештена да је жалилац преминуо септембра 2013. године. Гђа Јована Миленковић, жалиочева ћерка, накнадно је обавестила Комисију да ће у име породице преузети жалбу. У складу са судском праксом Европског суда за људска права, „у различитим случајевима у којима је подносилац жалбе преминуо током поступка, он је узимао у обзир изјаве наследника подносиоца жалбе или блиских чланова његове породице који су изразили жељу да наставе са поступком пред судом“ (видети Европски суд за људска права [ЕСЈП], Велико веће [ВВ], *Малхоус против Чешке Републике*, бр. 33071/96, одлука од 13. децембра 2000. године, ЕКЈП, 2000-ХП). У тренутној ситуацији Комисија прихвата *locus standi* гђе Јоване Миленковић.
13. Дана 24. марта 2015. године, Комисија је затражила додатне информације од Одељења за судску медицину (ОСМ) Мисије владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС).
14. Дана 24. марта 2015. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање истражних списа у вези са предметом може сматрати коначним.
15. Дана 1. априла 2015. године, УНМИК је доставио свој одговор.

---

¹ Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

16. Дана 3. априла 2015. године, ОСМ је доставио свој одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

17. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова убрзо након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
18. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
19. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002–2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007. године; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.

20. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
21. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
22. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од маја 2015. године 1.653 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
23. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
24. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
25. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег судије

и тужиоца и 24 међународних. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.

26. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Дана 5. новембра 2001. године, УНМИК је потписао Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ у коме се, између осталог, понавља његова обавеза решавања судбине несталих лица из свих заједница и признаје се да је програм ексхумације и идентификације само део активности везаних за нестала лица. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
27. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову. Међутим, УНМИК је задржао одређену одговорност у области међународне сарадње у погледу кривичних предмета.
28. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали Меморандум о разумевању о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за нестанак и убиство г. Рајка Миленковића

29. Жалилац је брат г. Рајка Миленковића.
30. Он наводи да је његов брат нестао 14. новембра 1999. године у северном делу Митровице. Жалилац додаје да је он пријавио нестанак Црвеном крсту Србије, МКЦК-у и „другим овлашћеним органима Републике Србије“.
31. Жалилац је доставио копију уверења, датираног на 28. јул 2007. године, које је потписао председавајући у Комисији за нестала лица Владе Републике Србије, којим се потврђује да је његов брат нестао 14. новембра 1999. године у Митровици и да је нестанак пријављен релевантним органима Републике Србије и МКЦК-у. Жалилац је такође доставио копију уверења бр. П-9-2009, које је издао Црвени крст Србије, 9. априла 2009. године, којим се потврђују исте информације о нестанку г. Рајка Миленковића и у којем се наводи да се његово име налази на МКЦК-овом списку несталих лица.
32. Жалилац је такође обавестио Комисију да је неколико пута посетио полицијску станицу у северном делу Митровице и дао изјаве о нестанку свог брата. Међутим, нити је добио икакав број предмета нити поседује икакав документ којим може да потврди свој контакт са органима УНМИК-а или КФОР-а.
33. Име г. Ранка Миленковића се налази на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001. године, у погледу којих је МКЦК прикупио анте-мортем податке на територији уже Србије у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године, као и у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ³.
34. У току маја 2012. године, жалилац је проследио додатне информације да га је полиција УНМИК-а једном контактирала у вези са идентификацијом посмртних остатака његовог брата. Идентификација традиционалним средствима (личне ствари његовог брата) била је негативна. Жалилац је даље навео да га ни УНМИК ни неки други релевантни орган није обавестио о позитивној идентификацији посмртних остатака његовог брата на основу анализе ДНК.
35. МКЦК-ов захтев за проналажење г. Рајка Миленковића је остао отворен од фебруара 2012. године. Међутим, МКЦК-ов извор на мрежи је 24. марта 2015. године показао да више није отворен ниједан захтев за његово проналажење.⁴
36. У релевантним пољима ставке у бази података на мрежи коју води МКНЛ у вези са г. Рајком Миленковићем стоји следеће: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталом лицу надлежној институцији, 5. маја

³ База података КНЛСМ-а је електронски извор који није отворен за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 23. јуна 2015. године.

⁴ Видети: МКЦК-ова интернет страница за обнављање породичних веза // база података МКЦК-а [електронски извор] – <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 23. јуна 2015. године).

2014. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову...“⁵

37. Посмртни остаци г. Рајка Миленковића су предати његовој породици октобра 2014. године и касније су сахрањени.

С. Истрага

Достављање релевантних списа

38. У овом предмету, Комисија је од УНМИК-а примила само неке копије докумената у вези са активностима које су спровели УНМИК-ов КНЈСМ и полиција УНМИК-а. Дана 23. децембра 2013. године, УНМИК је Комисији потврдио да јој је проследио сва расположива истражна документа. Ипак, на захтев Комисије, ОСМ је приложио додатне информације, 3. априла 2015. године.

39. Што се тиче откривања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

Спис полиције УНМИК-а и КНЈСМ-а

40. Истражни спис почиње почетним извештајем станице полиције УНМИК-а у Митровици, са референтним бројем БА-2016-0010-99. Он садржи детаљне податке о пријави коју је поднела супруга г. Рајка Миленковића, гђа В. М, 15. новембра 1999. године, о његовом нестанку који се десио претходног дана, као и његове личне податке.

41. Уз извештај се налази потписана изјава гђе В. М, коју је наредног дана забележила Регионална истражна јединица (РИЈ) у Митровици. Према њеној изјави, г. Рајко Миленковић је последњи пут виђен у кафићу у северном делу Митровице. Власник тог објекта је потврдио да је видео њеног супруга, али нико не зна шта се десило са њим након што је отишао.

42. На крају те изјаве, полицијски службеник је додао напомену у којој се наводи: „Речено јој је да ће полиција покушати да пронађе Рајка, али да ће то бити веома тешко без икаквих трагова. До сада није било назнака које упућују на киднаповање“.

---

⁵ Видети: МКНЈ-ов упит о несталим лицима // база података МКНЈ-а [електронски извор] – http://www.icmp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 23. јуна 2015. године).

43. Спис даље садржи изјаву О. Р, конобара у кафићу [Р], коју је 18. новембра 1999. године забележио РИЈ. О. Р. је изјавио да је 14. новембра 1999. године видео г. Рајка Миленковића, који је седео у кафићу до отприлике 20.00; сведок га од тада није видео.
44. Спис такође садржи извештај службеника, датиран на 8. децембар 1999. године, са бројем предмета БИ-2016-11-99, у којем се наводи да је истражитељ РИЈ-а задужен за дати предмет отишао да посети гђу В. М, али да она није била код куће. Ипак, он је разговарао са неименованим комшијом, који је чини се добро познавао г. Рајка Миленковића. Комшија је обавестио истражитеља о именима и локацији брата г. Рајка Миленковића, на територији уже Србије, и његових родитеља на Косову.
45. Наредни извештај службеника, такође датиран на 8. децембар 1999. године, указује на то да је истражитељ РИЈ-а упоредио фотографију г. Рајка Миленковића са фотографијама тела пронађеног у реци Ибар, 30. новембра 1999. године. То није било тело г. Рајка Миленковића.
46. Наредни документ у спису је меморандум, такође датиран на 8. децембар 1999. године, од истог истражитеља РИЈ-а у Митровици, који је упућен команданту РИЈ-а, а којим се он обавештава о околностима нестанка г. Рајка Миленковића.
47. Наредни у спису је још један извештај службеника, датиран на 14. децембар 1999. године, у којем се наводи да је исти истражитељ РИЈ-а отишао у полицијску станицу у Лепосавићу, у којој се сусрео са оцем г. Рајка Миленковића, г. А. М, који није имао никакве додатне информације. Извештај се завршава изјавом истражитеља: „Овај предмет добија статус неактивног док се не пронађу нови трагови“.
48. Према наредном документу, ЈНЛ-овом извештају о наставку случаја, без референтног броја предмета, жалиочева мајка је обавестила ЈНЛ о овом случају 24. децембра 1999. године.
49. Спис даље садржи Извештај са посматрања обдукције који је саставио РИЈ у Митровици, 4. јануара 2000. године. У њему је објашњено да је тог дана истражитељ РИЈ-а присуствовао обдукцији неидентификованог тела мушкарца, које је откривено у месту Букош, у општини Вучитрн, 29. децембра 1999. године; обдукција је спроведена по налогу истражног судије. Према речима форензичког патолога (др Ф. Б.), смрт је могла да наступи отприлике недељу дана пре него што је тело откривено. Истражитељ је уочио „неколико трагова опекотина на лицу око десног ока, на врху чела и на грудима“; др. Ф. Б. му је рекао да су „сва ребра [била] поломљена и да је јетра [била] уништена... што је резултат једног насилног пост-мортем ударца у његове груди. Пробијена је десна срчана комора“. Ипак, према овом извештају, патолог није са сигурношћу могао да утврди узрок смрти, наводећи да је „на телу откривено неколико чудних трагова и... вероватно се ради о убиству“.
50. У истом извештају истражитељ је напоменуо да је службеник полиције УНМИК-а, који је такође присуствовао, сликао обдукцију; требало је да он припреми албум са фотографијама за потребе предметног списка. Истражитељ је такође напоменуо да је др.

Ф. Б. требало да пошаље извештај о обдукцији истражном судији. Спис који је прослеђен Комисији не садржи ни албум са фотографијама ни извештај о обдукцији.

51. Дана 24. фебруара 2000. и 1. марта 2000. године, ЈНЛ је затражио од граничне полиције, МКЦК-а, свих регионалних штабова полиције УНМИК-а и ЦЈКИ-ја да провере своје евиденције у покушају да се прикупе додатне информације о нестанку 16 лица, укључујући г. Рајка Миленковића, и поднесу извештаје ЈНЛ-у. Спис садржи већи број негативних одговора на захтеве који су примљени у наредна два месеца.
52. ЈНЛ је меморандумом датираним на „1. март 2000. године“ обавестио РИЈ у Митровици да је отворио досије о несталом лицу под бројем 2000-000015 у погледу нестанка г. Рајка Миленковића (предмет РИЈ-а бр. БИ-2016-11-99). Истим меморандумом ЈНЛ је захтевао да му се доставе све релевантне информације доступне РИЈ-у.
53. Према недатираном Извештају о истрази који се налази у спису, истражитељи РИЈ-а у Митровици су 23. марта 2000. године покушали да контактирају гђу В. М, али она није била код куће. Они су затим неуспешно покушали да пронађу О. Р. (видети § 43 изнад).
54. Према наводима из групе докумената под насловом Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ), 10. јуна 2000. године, исто неидентификовано тело је ексхумирано из драгоданског гробља у Приштини и додељена му је шифра ЈА042/041Б. Над овим телом је извршена обдукција 19. јула 2000. године. Запис са обдукције показује да је тело већ претходно било подвргнуто обдукцији; узрок смрти је утврђен као „вероватна повреда груди“.
55. Према још једном Извештају о истрази који се налази у спису, РИЈ у Митровици је контактирао гђу В. М. 15. септембра 2000. године, али она није дала никакве нове информације.
56. У спису се даље налази захтев Окружног јавног тужилаштва (ОЈТ) у Митровици упућен полицији (није наведено конкретно којој), број ППНДР 216/00, датираним на 28. септембар 2000. године, да истражи нестанак г. Рајка Миленковића (предмет полиције број 2016-11-99) јер је постојала оправдана сумња да је он био отет. Полиција је требало да предузме све неопходне истражне радње, укључујући разговор са члановима породице и свим другим потенцијалним сведоцима. Након завршетка прелиминарне истраге, спис је требало проследити ОЈТ-у на ревизију и доношење одлуке.
57. У спису се даље налази образац под насловом „Анте-мортем подаци о несталим лицима на Косову“ у погледу г. Рајка Миленковића, попуњен 11. октобра 2000. године, очигледно током састанка са његовом супругом, гђом В. М. У њему се наводе његови лични подаци и детаљан анте-мортем опис, као и кратке појединости о његовом нестанку и име и подаци за контакт његовог оца, мајке и браће.

58. У спису се даље налазе две додатне напомене истражитеља. У првој напомени, датираној на 2. новембар 2000. године, описује се истражитељев контакт са гђом В. М, у покушају да идентификује одећу пронађену на неидентификованом телу са шифром ЈА042/041Б. Према тој напомени, она је позитивно препознала три од четири приказане ствари; она је додала да је г. Рајко Миленковић имао врло специфичне и лако препознатљиве зубе, те је тражила да види фотографије зуба. Истражитељ је обавестио гђу В. М. да ће бити спроведено додатно поређење анте-мортем и пост-мортем физичког описа и да ће можда бити потребан поновни преглед тела. У другој напомени, датираној на 18. новембар 2000. године, додаје се да је постојала велика вероватноћа да је неидентификовано тело са шифром ЈА042/041Б било тело г. Рајка Миленковића. Према наводима у тој напомени, ЈНЛ је поседовао фотографије са прве обдукције обављене јануара 2000. године (видети § 49 изнад), али није било фотографија зуба; комплетан извештај о обдукцији такође није био у спису. Према наводима у тој напомени, истражитељ је намеравао да контактира директно др Ф. Б. да би добио копију извештаја о обдукцији, како би избегао поновну ексхумацију.
59. Према Извештају о активности КПИЖ-а за период 10–16. децембар 2000. године, „планиране су две ексхумације...: тела у вези са предметима бр. ЈА31/016 и бр. ЈА42/041... друго ће бити однето у приштинску мртвачницу како би се над њим извршила обдукција“. У наставку је е-порука припадника КПИЖ-а упућена истражитељу ЈНЛ-а у којој се потврђује да је тело ЈА42/041 ексхумирано 15. децембра 2000. године и да је стављено у „КПИЖ-ову комору“, док не буде подвргнуто обдукцији. Спис не садржи никакве информације о било каквој радњи која је укључивала дате посмртне остатке након те поновне ексхумације.
60. Наредни документ је меморандум, датиран на 17. април 2001. године, који је ЈНЛ послао форензичком патологу др Ф. Б. из приштинске болнице, којим се захтева копија извештаја о обдукцији која је била обављена 4. јануара 2000. године. У спису се не налази одговор на овај захтев.
61. У спису се такође налази МКЦК-ов Образац за идентификацију жртве у погледу г. Рајка Миленковића, са МКЦК-овим референтним бројем БЛГ-802853, који је МКЦК попунио ручно (на српском језику), 18. септембра 2001. године (видети § 32 изнад); тај Образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2000-000015. Уз њега се налази недатиран, откуцан, ЈНЛ-ов Образац за идентификацију жртве, у којем се понављају исти подаци и наводе имена и подаци за контакт мајке и брата г. Рајка Миленковића, г. Ранка Миленковића.
62. Према Извештају о истрази, датираном на 3. јануар 2002. године, са бројем предмета РИЈ-а 2000/БИ/88, тог дана истражитељ РИЈ-а у Митровици је поново покушао да контактира гђу В. М, али је обавештен да је она преминула.
63. Тог истог дана, РИЈ у Митровици је разговарао са братом г. Рајка Миленковића, г. Ј. М, који није додао ништа ново познатим чињеницама. У спису се налази копија потписане изјаве са предметом РИЈ-а број 2000/БИ/88.

64. Истог дана је обављен разговор са г. Б. М, власником кафића Р. Он је потврдио да је добро познавао г. Рајка Миленковића, који је посетио његов кафић 14. новембра 1999. године, заједно са другим људима. Додао је да су у кафићу тога дана били присутни други људи који могу да потврде његову изјаву, али од њега није затражено да наведе њихова имена. У спису се налази копија његове потписане изјаве са референтним бројем 2000/БИ/88.
65. У Извештају о истрази истражитеља РИЈ-а у Митровици, такође датираним на 3. јануар 2002. године, са бројем предмета РИЈ-а 2000/БИ/88, пружа се преглед радњи које су предузете тог дана и резимирају се две изјаве које су узете од г. Ј. М. и г. Б. М.
66. Исти истражитељ РИЈ-а у Митровици је 9. јануара 2002. године разговарао са г. А. М, оцем г. Рајка Миленковића. Поред претходно познатих информација, он је рекао да му је конобар, О. Р, рекао да је на дан свог нестанка, његов син седео у кафићу са извесним г. Р. Г. А. М. је додао да је г. Рајко Миленковић изразио жељу да оде у јужни део Митровице како би посетио своје бивше радно место, предузеће „Слога“. У спису се налази копија потписане изјаве г. А. М, са референтним бројем 2000/БИ/88, уз коју се налази и Извештај о истрази истог истражитеља којим се резимира изјава г. А. М, састављен истог дана.
67. Последњи Извештај о истрази, датираним на 6. март 2002. године, истог истражитеља садржи преглед познатих чињеница и радњи предузетих до тог датума. У њему је наведена информација да је г. Рајко Миленковић можда отишао да посети своје бивше радно место. Препорука РИЈ-а је била да се затвори истрага РИЈ-а и да се спис предмета проследи ЈНЛ-у.
68. У спису се такође налази насловни лист, садржај и пар других административних докумената из предметног списка РИЈ-а 2000/БИ/88, са унакрсном референцом на предмет полицијске станице у Митровици број БА-2016-0010-99 и ЈНЛ-ов предмет број 2000-000015, укључујући страницу у вези са нестанком г. Рајка Миленковића из књиге *Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову. 24. март 1999. – 31. децембар 2000*, Фонда за хуманитарно право (ФХП)⁶. Ниједан од поменутих докумената не садржи додатне информације.
69. Уз њега се налази меморандум РИЈ-а у Митровици упућен ЈНЛ-у у Приштини, такође датираним на 6. март 2002. године, са референтним бројем 2000/БИ/88, којим се ЈНЛ обавештава да до тог датума РИЈ није успео да утврди шта се догодило са г. Рајком Миленковићем. Од ЈНЛ-а је затражено да провери своју базу података и да пошаље повратне информације.
70. Размена е-поште, датираним на 6. март 2002. године, између два службеника ЈНЛ-а, пружа информације у погледу два телефонска контакта са жалиоцем у вези са предметом његовог брата. Наводи се да је „изгледа пре готово годину дана откривено

⁶ Електронска верзија доступна на: веб-страници ФХП-а [електронски извор] – <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2013/02/КО-Abductions-and-disappearances-of-non-Albanians-in-Kosovo-1.pdf> (прегледано 8. маја 2015. године).

могуће подударане за ово нестало лице. ... породица не жели да прихвати тело без анализе ДНК“. Такође се наводи да „[жалилац] и његова породица нису срећни због начина на који је поступано са њима... Предлажем да се врло скоро одржи састанак са породицом највише због лошег опхођења са њима. Зато би било добро да они поврате извесни степен вере у УНМИК“.

71. У спису се даље налази ЈНЛ-ов меморандум, датиран на 19. децембар 2002. године, под називом „Нестали списи“. У њему се наводи да је „садржај овог списка само штампана верзија анте-мортем... Оригинални спис је нестао (непознатог датума) и више никада није пронађен. Молимо вас да имате у виду да су ове информације оскудне и да би контактирањем породица сви службеници требало да провере да ли је доступно више информација“.
72. МКНЛ је 1. априла 2003. године добио позитивну ДНК идентификацију којом се потврђује да је узорак из тела са шифром ЈА042/041Б припадао г. Рајку Миленковићу. Касније је, 5. маја 2003. године, КНЛСМ издао уверење о потврди идентитета, а 7. маја 2003. године смртваницу. Из списка се не може видети да ли је породица обавештена о идентификацији или да ли су примили дате документе.
73. У е-поруци која се такође налази у спису, датираној на 25. август 2003. године, бивши ЈНЛ-ов службеник за везу у Београду објаснио је зашто су посмртни остаци г. Рајка Миленковића поново ексхумирани крајем 2000. године и потврдио да је заиста обављена и трећа обдукција. Према његовим речима „сродници нису хтели да прихвате идентификацију, случај је био обележен као 'идентификован', а спис је прослеђен (укључујући извештај о обдукцији и извештај о поновном прегледу) ЈНЛ-у“. Он је закључио да су посмртни остаци могли да буду поново сахрањени на „централном гробљу у Сувој Реци“ као „непреузето тело“; и да је „УНМИК био организација одговорна за ексхумацију и поновно сахрањивање“.
74. Према наводима у е-поруци, датираној на 12. септембар 2003. године, службеник у београдској канцеларији ЈНЛ-а се распитивао о случају у канцеларији ЈНЛ-а у Приштини. Он је навео да претходна службеница којој је додељен случај није могла да пронађе посмртне остатке г. Рајка Миленковића „иако је проверила мртвачнице у Приштини и Ораховцу, као и гробље Драгодан и гробље у Сувој Реци“.
75. У одговору на ту е-поруку, истог дана, ЈНЛ-ов службеник у Приштини је навео (сачувана оригинална граматика):

„Врло добро се сећам случаја. Нажалост у негативном смислу.

Ми (ОЕБС и ЈНЛ) идентификовали смо тело, оба органа у исто време крајем 2000... Породица је била сумњичава у погледу идентификације и није [је] прихватила, иако су препознали одећу... тело је ексхумирано крајем (15. децембра?) 2000. године од стране ОЕБС-а... како би се извршила друга обдукција да би се убедила породица (супруга) у погледу идентификације. ... Тело је затим остављено да се чува у приштинској мртвачници (или ОЕБС-овој комори?) јер ораховчка мртвачница није функционисала у том тренутку.

Супруга [г. Рајка Миленковића] имала је одређене здравствене проблеме па је предаја одложена. Супруга је након тога преминула. ... одећа и документи су предати породици... то сигурно није урадио ЈНЛ. Можда ОЕБС? Можда РИЈ у Митровици? ...

ЈНЛ је наставио да ради на предмету. Када је завршена идентификација и када смо планирали да организујемо предају, нисмо могли да пронађемо тело. Неколико службеника за идентификацију је покушало да пронађе остатке. Нико од њих није био успешан... могуће је да је тело сахрањено у Драгодану“.

...

76. Штампани извод из базе података КНЛСМ-а под називом „Историја појединачног предмета“, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет 2000-000015, МКЦК-ов бр. БЛГ-8028530-01 и ЈА042/041, има већи број уноса у вези са покушајима да се пронађу посмртни остаци г. Рајка Миленковића. Последњи, датиран на 17. септембар 2003. године, гласи (сачувана оригинална граматика):

„Није позната локација тела – последња документација стављено у КПИЖ-ову комору у приштинској мртвачници децембра 00 – нема документације.

Проверена приштинска мртвачница – није тамо

Проверено драгоданско гробље – није тамо

Проверена ораховачка мртвачница – није тамо

Проверено гробље у Сувој Реци – није тамо

Канцеларија у Србији треба да контактира породицу да провери да ли је тело већ враћено“.

77. У спису се даље налази агенда састанка Подкомитета за нестала и киднапована лица Заједничког комитета за полицијску сарадњу Министарства унутрашњих послова Републике Србије на којем је учествовала полиција УНМИК-а, а који је одржан 9. октобра 2003. године у Приштини. Тачка 11 расправе је укључивала планирану „поновну ексхумацију ради потврде идентификације и враћања породицама“ посмртних остатака пет лица, укључујући посмртне остатке г. Рајка Миленковића.

78. Спис такође садржи већи број недељних извештаја о активности ЈНЛ-а, за период од јуна 2003. до марта 2004. године; њих петнаест садржи уносе у вези са ЈНЛ-овим предметом 2000-000015. У тим уносима се указује да су посмртни остаци г. Рајка Миленковића нестали и наводи се да је ЈНЛ „покушавао да пронађе тело“ без навођења конкретних радњи које су предузете у том погледу.

79. У спису се такође налази штампани извод на једној страни из базе података ЈИРЗ-а, који је креиран 22. октобра 2007. године, са референцом на ЦЈКИ-јев предмет бр. 2000-00115 и ЈНЛ-ов бр. 2000-000015, у вези са г. Рајком Миленковићем. Поље „преминули“ остављено је неозначено. Поље „Сажетак“ садржи један ред очигледно датиран на 8. март 2000. године: „ЈНЛ је тражио информације о несталом лицу. Не постоје записи у бази података ЦЈКИ-ја. Статус предмета је „затворен“.

80. Према извештају ЕУЛЕКС-а који се налази у спису, предмет је прегледао међународни тужилац, 26. априла 2009. године. Он садржи само основне податке у вези са нестанком г. Рајка Миленковића; не постоје информације у погледу идентификације његовог тела у децембру 1999. године, утврђеног узрока смрти нити накнадног губитка тела. У пољу „Одлука“ стоји: „Привремено затварање копије (чека се оригинални спис) / није ратни злочин (14. новембар 1999. године) / недостаје спис“.

Потврда ОСМ-а

81. На захтев Комисије, ОСМ је објаснио да су у другој половини 2013. године схватили да су 2003. године породици г. Б. К, несталих лица из Клине, грешком предати посмртни остаци г. Рајка Миленковића, који су тада били неидентификовани, при чему су посмртни остаци г. Б. К. остали у мртвачници. ОСМ је фебруара 2014. године поново ексхумирао посмртне остатке г. Рајка Миленковића, који су грешком сахрањени као остаци г. Б. К.

82. МКНЛ је маја 2014. године потврдио да су горепоменути посмртни остаци, поново ексхумирани фебруара 2014. године, припадали г. Рајку Миленковићу. Дана 13. октобра 2014. године, његови посмртни остаци су предати породици.

III. ЖАЛБА

83. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство његовог брата. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

84. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су наводно проузроковане њему и његовој породици овом ситуацијом. У том погледу, она се ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

85. Пре него што започне разматрање меритума жалби, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.

86. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у

погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

87. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
88. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више не спроводи извршну власт над косовским правосудним системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност ни за какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
89. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 87). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
90. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница

насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147–149; ЕСЈП, *Кипар против Турске* [ВВ] бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЈП 2001-IV).

2. Поднесци страна

91. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права које се односе на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством г. Рајка Миленковића. Жалилац је такође навео да ни он, а ни његова породица, нису били обавештени о томе да ли је истрага спроведена и какав је био њен исход.
92. СПГС уопштено прихвата чињеницу да је г. Рајко Миленковић нестао под околностима опасним по живот. СПГС такође не оспорава УНМИК-ову одговорност да сходно процедуралном делу члана 2 ЕКЈП спроведе истрагу његовог нестанка. Према речима СПГС-а, „главна сврха такве истраге [била] је обезбеђивање ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, како је дефинисано Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 од 25. јула 1999. о овлашћењима привремене управе на Косову и касније измењеном и допуњеном Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. о закону који се примењује на Косову“.
93. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза произилази из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП-а у погледу спровођења ефикасне истраге, у случају када смрт настане под сумњивим околностима које се не приписују државним агентима. СПГС наводи да је „процедурални елемент члана 2 у суштини двострук: (i) обавеза утврђивања судбине и/или локације несталог лица путем истраге; и (ii) обавеза спровођења истраге којом се може утврдити да ли је до смрти дошло незаконитим путем и која може довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталог лица“.
94. СПГС наглашава да је „јуна 1999. године безбедносна ситуација и даље била напета, како за косовске Албанце, тако и за косовске Србе на територији Косова. ... КФОР је још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање јавне безбедности и реда и мира; и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“. Цитирајући извештај Генералног секретара УН-а упућен Савету безбедности Уједињених нација јула 1999. године, СПГС описује ситуацију на следећи начин:

„Општа ситуација на Косову је била напета, али се стабилизује. ОВК се брзо вратио у све делове Косова, посебно у југозападни део, а велики број косовских Срба напустио је своје домове и отишао у Србију. Док је први талас одлазака косовских Срба био подстакнут бригаама за безбедност, а не стварним претњама, други талас одлазака био је последица растућег броја инцидената које су

косовски Албанци починили против косовских Срба. Одласке су поготово подстакла убиства и отмице које су биле у центру пажње јавности, као и пљачке, подметнути пожари и присилна експропријација станова. Овај процес је сада успорен, али у градовима као што су Призрен и Пећ практично уопште нема косовских Срба, а градови Митровица и Ораховац су подељени дуж етничких линија.

Безбедносни проблем на Косову у великој мери је последица непостојања установа и органа задужених за ред и мир. Многи злочини и неправде не могу се ваљано кривично процесуирати. Криминалне банде, борећи се за контролу над оскудним ресурсима, већ искоришћавају ту празнину. Иако је КФОР тренутно одговоран за одржавање јавне безбедности и грађанског реда и мира, његова могућност да се тиме бави ограничена је чињеницом да се он и даље налази у процесу развоја својих снага. Непостојање легитимних полицијских снага, како међународних тако и домаћих, дубоко се осећа, стога се решавању тог проблема мора приступити као приоритету“.

95. СПГС даље примећује да се, при одлучивању о пријавама сходно процедуралном делу члана 2 мора обратити пажња на то да се на УНМИК не ставља немогућ или несразмеран терет. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у чијем се ставу 70 наводи:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса. Штавише, након дугог и суровог рата, Босна и Херцеговина је подвргнута поправци унутрашње структуре и политичког система. ... Било је потребно формирати нове институције, а постојеће реструктурирати. У послератном периоду могла је да се очекује невољност тадашњих зараћених страна да сарађују са новим институцијама, као што се види у овом предмету. Иако је тешко тачно одредити када се завршио овај процес, Суд сматра да је домаћи правни систем требало да буде у могућности да ефикасно реши нестанке и друга тешка кршења међународног хуманитарног права до 2005. године, након свеобухватне провере постављене полиције и правосуђа и успостављања Одсека за ратне злочине при Суду Босне и Херцеговине. Након што је све ово размотрено и пошто није било значајног периода неактивности домаћих власти по овом предмету након 2005. године, Суд је закључио да се, с обзиром на тадашње околности прикупљања материјала, може сматрати да је домаћа кривична истрага спроведена у разумном року и експедитивно“.

96. Са становишта СПГС-а, УНМИК се суочио са ситуацијом на Косову „од 1999. до 2008. године, која је веома слична оној у Босни и Херцеговини од 1995. године“. СПГС додаје да је УНМИК-ов КНЛСМ проценио број несталих на 5602 у 2002. години [док] је до августа 2008. године, КНЛСМ пријавио укупно 1938 несталих лица. Многи људи који су нестали, отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
97. СПГС наводи да је јуна 2002. године УНМИК успоставио КНЛСМ који је био задужен да утврђује судбину несталих лица. Међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог ангажовања због посла који су претходно обављали актери независни од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини.
98. СПГС наставља с тим у вези: „Чак много озбиљнији од недостатка форензичких стандарда био је недостатак пажње поклоњене хуманитарном распореду идентификације тела и враћања посмртних остатака [...]. У усредсређеном напору да покажу да су злочини систематски и широко распрострањени, МКТЈ и његови волонтерски тимови извршили су обдукције што већег броја тела, при чему је идентификација вршена у недовољној мери или уопште није извршена. МКТЈ пријављује да је 1999. и 2000. године извршена ексхумација 4019 тела, а мање од половине тог броја је идентификовано; штавише, нека неидентификована тела ексхумирана 1999. године од стране волонтерских тимова поново су сахрањена на местима која су још увек непозната КНЛСМ-у“. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ полиције УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „*ex-officio*“, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација.
99. СПГС тврди да је проналажење и идентификовање несталих лица у горе описаном контексту веома тежак и дуготрајан задатак. Он даље тврди да број несталих лица чије је остатке пронашао и идентификовао КНЛСМ „сведочи о његовом напорном раду између 2002. и 2008. године“ и да се „у гробницама и даље проналазе тела и у току су идентификације и повраћаји посмртних остатака члановима породица, често на основу информација садржаних у списима УНМИК-а–КНЛСМ-а“.
100. СПГС даље напомиње да је стога „очигледно да је поступак оснивања система који ће моћи ефикасно да решава нестанке и друга озбиљна кршења међународног хуманитарног права разумљиво постепено“ на Косову, што се огледа у горенаведеном предмету *Палић*. СПГС даље напомиње да се овај поступак „ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример [МКНЛ], [МКЦК] и локалне организације за

нестала лица“. Овај поступак је „и даље актуелан и углавном га воде ЕУЛЕКС и домаћи органи“.

101. СПГС даље тврди да је професионална, добро обучена и добро опремљена полиција од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које јој је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. Он се, у том погледу, осврће на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме је ситуација описана на следећи начин:

„Полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

102. СПГС наводи да је ЈИРЗ полиције УНМИК-а ангажовао међународну полицију УНМИК-а и припаднике домаће Косовске полицијске службе и усмерио се на кривичну истрагу случајева несталих лица. Њихове обавезе обухватале су проналажење илегалних гробова, идентификацију починилаца и прикупљање доказа везаних за злочине. Припадници међународне полиције УНМИК-а који су радили на предметима несталих лица морали су да се прилагоде спровођењу истрага на страној територији и у страној култури, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју.

103. Он даље наводи да, након сукоба, све домаће институције на Косову, укључујући институције за спровођење закона и институције за проналажење несталих лица, нису биле функционалне и да су морале бити успостављене од почетка. Такође, истражитељи су често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а, дата ограничења су „спречила полицију УНМИК-а да спроведе све истраге на начин... који се очекује, или који се барем

очекује, у функционалним државама са потпуно успостављеним институцијама и без прилива предмета ове природе повезаних са ситуацијом након сукоба“.

104. У погледу ове одређене жалбе, у својим примедбама од 3. маја 2013. године, СПГС даје потпун преглед доступних истражних докумената (§§ 40–80 изнад). Међутим, до тог тренутка, УНМИК није могао да добије информације о локацији посмртних остатака г. Рајка Миленковића јер су лоцирани и враћени тек 2014. године (видети §§ 81–82 изнад).
105. Према мишљењу СПГС-а, УНМИК је спровео суштинску истрагу како би утврдио судбину г. Рајка Миленковића. Његово тело је пронађено и позитивно идентификовано. Такође, СПГС тврди да је суштинска истрага спроведена како би се идентификовали могући починиоци и извели пред лице правде.
106. Дакле, према мишљењу СПГС-а, није било кршења процедуралних захтева члана 2 ЕКЉП.

3. Процена Комисије

107. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 ЕКЉП, у погледу тога да органи УНМИК-а нису спровели ефикасну истрагу у вези са нестанком и убиством г. Рајка Миленковића.

а) Подношење релевантних списа

108. На захтев Комисије, СПГС је доставио копије докумената везаних за истраге које су предмет ових жалби, које је УНМИК успео да добије. ОСМ је дао додатно појашњење (видети §§ 13 и 16 изнад). УНМИК је 1. априла 2015. године потврдио Комисији да више нису пронађени никакви списи, па се тако достављање може сматрати завршеним (видети §§ 14–15 изнад у тексту).
109. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбе. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које поседује без одговарајућег објашњења“ (видети ЕСЉП, *Челикбилек против против Турске*, бр. 27693/95, пресуда од 31. маја 2005, § 56).
110. Комисија такође напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и могло би стога само по себи покренути питања сходно члану 2 (видети случај Булатовић, бр. 166/09, мишљење Саветодавне комисије за људска права [ХРАП] од 13. новембра 2014, § 62).

111. Комисија нема никаквог разлога да сумња да је УНМИК предузео све напоре да добије релевантне истражне списе, али сама Комисија није у позицији да потврди потпуност добијених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалби на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети ЕСЉП, *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда од 15. марта 2011, § 146).

b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*

112. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети предмет Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП), *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда од 29. јула 1988. године, Серија Ц бр. 4). КЉП је такође навео да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окупације и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност личности), тумачено заједно са чланом 2 став 3 (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети КЉП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982. године, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004. године, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007. године, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992. године) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције о заштити свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

113. Да би се бавила тврдњама жалилаца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Макен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998. године, § 105, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасински против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010. године, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009. године, § 191).

114. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 90, при § 136; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније* бр. 10865/09, 45886/07 и 32431/08, пресуда од 17. септембра 2014. године, § 317).
115. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004. године, § 310; видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005. године, § 210; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Русије*, наведен изнад, § 321).
116. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102, при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011. године, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, § 212).
117. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 113, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЉП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105). Истовремено, надлежни органи морају увек да учине озбиљан напор да открију шта се догодило и не треба да се ослањају на исхитрене или неосноване закључке како би затворили истрагу (видети ЕСЉП [ВВ], *Ел Масри против „Бивше Југословенске Републике*

Македоније“, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012. године, § 183; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 114, при § 322).

118. У том контексту се подразумева услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге у одређеној ситуацији, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и за спречавање стварања слике о тајном учествовању у незаконитим радњама или њиховом толерисању (видети ЕСЈП, *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЈП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЈП 2002II; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 114, при § 323).
119. Конкретно, у погледу особа које су нестале и касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Тачно је да Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док локација и судбина особе не буду познати, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 136 изнад, при § 46; у истом смислу случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012. године, §§ 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталога лица и генерално остаје обавеза да се објасне нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад, при § 46; у истом смислу случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 116 изнад, при § 64).
120. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 115 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 115, при §§ 211-214 и предмете који се наводе у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скиени и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011. године, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 114, при § 324).

121. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме се задовољава право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ел-Масри*, наведен у § 117 изнад, при § 191; ЕСЈП, *Ал-Наишири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014. године, §§ 495–496). Органи Уједињених нација су такође уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара Уједињених нација, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о повредама права и догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаним за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође КЈП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Саопштење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈП, *Меријам, Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Саопштење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет УН-а за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: *Право на истину*, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009; Преамбула и члан 24 став 2 Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, г. Бена Емерсона, Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива; документ УН-а А/КЈП/22/52, 1. март 2013, § 23–26).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

122. Комисија је свесна чињенице да су се нестанак и убиство г. Рајка Миленковића догодили отприлике пет месеци након распоређивања УНМИК-а на Косову, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

123. СПГС, са своје стране не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај случај сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које припадају контексту Косова и распоређивању УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у обзир приликом процене тога да ли је ова истрага у складу са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

124. Комисија сматра да аргументи које је изнео СПГС покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.

125. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр.

1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011. године, § 44; *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, пресуда од 23. фебруара 2011. године, §§ 25; *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012. године, § 22).

126. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на ситуације након сукоба, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 116 изнад и ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује у „тешким безбедносним околностима, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 120, при § 164; видети такође ЕСЉП, *Гулеч против Турске*, пресуда од 27. јула 1998. године, § 81, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, *Ерги против Турске*, пресуда од 28. јула 1998. године, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 115, при §§ 85–90, 309–320 и 326–330; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 115, при § 180 и 210; ЕСЉП, *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда од 8. децембра 2005. године, §§ 39–51).
127. Суд је признао да „када смрт [и нестанци] које треба истражити сходно члану 2 наступе у околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу принудно захтевати употребу мање ефикасних истражних мера или могу довести до одлагања истраге“ (ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног краљевства*, наведен изнад, при § 164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006. године, § 121). Ипак, Суд је сматрао да „обавеза сходно члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између много осталих примера, ЕСЉП, *Каја против Турске*, наведен изнад у § 113, при §§ 86-92; ЕСЉП, *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82–85; ЕСЉП [ВВ], *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101–110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005. године, §§ 156–166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 115, при §§ 215-224; ЕСЉП, *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007. године, §§ 158–165).

128. Слично томе, КЛЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЛЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 112, при § 1; КЛЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, Саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЛЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЛЈП, *Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија)*, 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
129. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, довеле до тога да буде од кључног значаја да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје предмета међу различитим службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЛЈП, *Р. Р. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда од 4. децембра 2012, §§ 28–32), као и да размотри нарочиту рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЛЈП [ВВ], *Саргсијан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011. године, § 145; и ЕСЛЈП [ВВ], *Чирагов и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, пресуда од 14. децембра 2011. године, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 25 изнад).
130. Као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогући или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЛЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 116, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007. године, § 62).
131. Међутим, Комисија сматра да у контексту најозбиљнијих злочина почињених против цивила члан 2 налаже да надлежни органи предузму све истражне напоре како би

утврдили чињенице и довели починиоце пред лице правде. Оваквим предметима се даје највећи приоритет.

132. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасних истрага *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29 новембра 1988, § 53, Серија А бр. 145-Б). Комисија стога закључује да природа и степен јавног надзора у погледу тога да ли ефикасност истрага испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

133. Комисија наглашава да је она већ обавила анализу ефикасности, из члана 2 бројних истрага које је спровео УНМИК у погледу убистава, отмица и нестанка везаних за сукоб на Косову. Комисија је идентификовала уобичајене недостатке у овим истрагама, као што су кашњења у погледу уписивања предмета и дуги периоди неактивности од почетка и у периоду под правном надлежношћу Комисије; пропуст да се предузму основни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге; недостатак усклађености међу различитим јединицама полиције УНМИК-а; недостатак редовних и значајних разматрања предмета; недостатак тужилачког надзора; пропуст да се члановима породица достави минимум неопходних информација о статусу истраге (упоредити са случајем ЕСЈП, *Аслаканова и остали против Русије*, наведен изнад у § 119, при § 123). Комисија такође бележи системске пропусте попут мањкавости система за постављање истражних приоритета и изостанка ваљане предаје предмета између истражитеља и/или истражних јединица. У већини ових случајева, Комисија је установила да истраге нису биле ефикасне у смислу члана 2 и да пропусти УНМИК-а, који су се наставили током периода под надлежношћу Комисије, не могу бити оправдани у светлу потешкоћа са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије.

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

134. Што се тиче околности овог предмета, Комисија подсећа да је г. Рајко Миленковић нестао новембра 1999. године и да је полиција УНМИК-а одмах обавештена о томе (видети § 40 изнад). Истог дана, полиција УНМИК-а у Митровици је отворила истрагу поводом његовог нестанка, а до марта 2000. године ЈНЈ је такође отворио случај у том погледу (видети § 52 изнад). Годину дана касније, септембра 2001. године, МКЦК је такође обавестио УНМИК о овом предмету (видети § 33 изнад).

135. Комисија подсећа да је у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 90 изнад), она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истрага са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 116, при § 70). Период који је предмет

разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 27 изнад).

136. Сврха ове истраге била је да се утврди судбина жалиоцевог брата и да се идентификују могући починиоци. Како би дата сврха била испуњена, лица која су водила истрагу била су дужна да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и прибаве њихове изјаве; да идентификују починиоца/починиоце и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.
137. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 116 - 117 изнад).
138. Дакле, одговорност је била на УНМИК-у да обезбеди, *прво*, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; *друго*, да се сав релевантан истражни материјал прописно предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС); и, *треће*, да истражни списи могу да се траже и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.
139. Комисија у овом погледу напомиње меморандум ЈНЛ-а од 19. децембра 2002. године у којем се наводи: „Оригинални спис је нестао (непознатог датума) и више нико није могао да га пронађе“ (видети § 71). У погледу изостанка било каквог објашњења ове чињенице од стране УНМИК-а, Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да је спис достављен Комисији потпун. Дата ситуација показује да је могло доћи до једне од следећих ситуација: није спроведена одговарајућа истрага (укључује правилно вођење списка); спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у или домаћим надлежним органима; или да УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 111 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
140. Комисија се сада осврће на процену ове истраге у односу на први део процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП, у којем се утврђује судбина г. Рајка Миленковића.

141. Комисија напомиње да је полиција УНМИК-а предузела неопходне радње након пријаве нестанка г. Рајка Миленковића. Посебно, РИЈ у Митровици и ЈНЛ су уписали предмет и забележили изјаве супруге жалиоца, њеног свекра и очевица, који је једно од последњих лица која су видела г. Рајка Миленковића пре него што је нестао 14. новембра 1999. године. Истражитељи РИЈ-а су 8. децембра 1999. године упоредили фотографију г. Рајка Миленковића са фотографијама мртвог мушкарца пронађеног 30. новембра 1999. године у реци Ибар, који није био он. ЈНЛ је такође послао захтеве за информације у погледу нестанка г. Рајка Миленковића свим главним одредима полиције УНМИК-а, КФОР-у и МКЦК-у.
142. Неидентификовано тело мушкарца је пронађено у оближњем селу, 29. децембра 1999. године. Након обдукције, која је извршена 4. јануара 2000. године, форензички патолог је закључио да је „вероватно у питању убиство“ (видети § 49 изнад). Тело је сахрањено на гробљу Драгодан у Приштини. Тим МКТЈ-а је ексхумирао ово тело (ЈА042/041Б), 10. јуна 2000. године, поново извршио обдукцију, идентификовао узрок смрти као „вероватну повреду груди“ (видети § 54 изнад) и поново сахранио тело. Највероватније је да је у овом тренутку узет узорак ДНК из тела.
143. Након пар додатних истражних радњи, до новембра 2000. године полиција је прикупила довољно информација да повеже неидентификовано тело са шифром бр. ЈА042/041Б са г. Рајком Миленковићем (видети § 58 изнад). Међутим, полицији нису биле доступне неопходне фотографије које је требало показати гђи В. М. за додатну идентификацију и потпун извештај о обдукцији из јануара 2000. године. У том погледу, Комисија са забринутошћу напомиње да извештај са прве обдукције никада није пронађен, упркос великом броју напора (видети §§ 49, 50, 58, 60 и 73).
144. Стога, јавила се потреба за поновном ексхумацијом посмртних остатака (ЈА042/041Б) и њиховим додатним прегледом, за потребе њихове идентификације. Касније су, 15. децембра 2000. године, посмртни остаци поново ексхумирани и стављени у „КПИЖ-ову комору“ да чекају на преглед патолога (видети § 59 изнад). Ипак, на основу списка се чини да нити је заправо извршен овај додатни форензички преглед нити је спроведена икаква друга радња усмерена на идентификацију датих остатака употребом „традиционалних средстава“ (видети § 59 изнад), чиме се доводи у питање разлог за ту последњу ексхумацију. Слично томе, спис не садржи никакву евиденцију о томе где и како су посмртни остаци чувани након поновне ексхумације; информације су доступне само на основу е-поште службеника који су покушали да реконструишу ланац догађаја који су довели до њиховог каснијег губитка (видети §§ 73–75 изнад).
145. Нажалост, гђа В. М. је преминула пре него што су посмртни остаци бр. ЈА042/041Б позитивно идентификовани од стране МКНЛ-а као остаци њеног супруга, г. Рајка Миленковића (видети §§ 62 и 75 изнад). Касније су, маја 2003. године, припремљена релевантна уверења којима се потврђује идентификација (видети § 72 изнад). Ипак, његови идентификовани посмртни остаци нису предати породици, јер тело ЈА042/041Б није могло бити пронађено, а сви напори да се утврди локација тела били су неуспешни (видети §§ 73–76 и 78 изнад). До тренутка када је Комисији уложила

жалбу, породица г. Рајка Миленковића није добила никакве информације у погледу идентификације његових посмртних остатака; слично томе, они нису добили никаква релевантна уверења којима се потврђује његова смрт.

146. У овом погледу, Комисија не занемарује чињеницу да се идентификација посмртних остатака г. Рајка Миленковића десила априла 2003. године, што је више од три године након њиховог проналажења. Комисија је свесна чињенице да су поступци ексхумације и идентификације посмртних остатака у контексту пост-конфликтног Косова трајали дуго јер је током тог периода УНМИК истовремено обрађивао велики број случајева који су се тicali несталих лица. Такође се чини да је ДНК идентификација посмртних остатака г. Рајка Миленковића била један од првих успешних случајева након што је УНМИК успоставио неопходну сарадњу са МКНЛ-ом (видети § 26 изнад).
147. Став Комисије је да се одговорност за утврђивање судбине несталих лица сходно процедуралној обавези члана 2 ЕКЈП завршава позитивном идентификацијом посмртних остатака. Начин на који су органи организовали процес обавештавања породице о таквој идентификацији и сама предаја посмртних остатака чине део одговора органа на сам нестанак и њихове ставове у односу на захтеве сродника у погледу информација о несталом лицу. Стога, Комисија ће проценити овај елемент у вези са материјалном обавезом члана 3 ЕКЈП, а не у вези са процедуралном обавезом сходно члану 2 ЕКЈП.
148. Комисија је већ у неколико наврата наводила да проналажење и идентификовање посмртних остатака несталих лица сами по себи представљају важно достигнуће. Ипак, Комисија је такође нагласила да процедурална обавеза сходно члану 2 није завршена открићем посмртних остатака г. Рајка Миленковића, посебно јер су се на њима видели знаци насилне смрти (видети нпр. ХРАП, *Грујућ*, бр. 287/09, мишљење од 19. марта 2015. године, § 96).
149. Од тренутка идентификације, само тело / сами посмртни остаци, као и околности њиховог проналажења, постају додатан важни извор информација о догађају који је предмет истраге (време и узрок смрти, место где је тело најпре пронађено, ствари које су пронађене на/поред тела итд.). На истражним органима је да прибаве и сачувају додатне информације када постану доступне и искористе их како би продубили истрагу у смеру утврђивања починилаца кривичног дела. У сваком случају, према мишљењу Комисије, процена истражних активности након идентификације је релевантна за правилну оцену делотворности истраге.
150. Комисија се сада враћа на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и довођења истих пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.
151. У овом случају, као што је већ напоменуто, истражна радња у вези са нестанком г. Рајка Миленковића је покренута дан након његовог нестанка, 15. новембра 1999. године. Полиција УНМИК-а је евидентирала изјаву гђе В. М. и уписала предмет (§§

40–41 изнад). Иако се у том тренутку није чинило да је инцидент кривичне природе (видети § 42 изнад), у наредних неколико дана, полиција УНМИК-а је посетила кафић у којем је г. Рајко Миленковић последњи пут виђен 14. новембра 1999. године и разговарала са конобаром који га је видео тог дана (§ 43), а касније је разговарала и са оцем г. Рајка Миленковића (§ 47 изнад). РИЈ у Митровици је такође контактирао комшију гђе В. М. како би прикупио више информација (видети § 44 изнад), а 4. јануара 2000. године присуствовао је обдукцији још једног тела мушкарца, пронађеног у близини села Букош (око 15 километара југоисточно од Митровице), које је касније идентификовано као тело г. Рајка Миленковића.

152. Комисија такође напомиње довољан ниво координације између истражитеља полиције УНМИК-а на регионалном нивоу Митровице и ЈНЛ-а. То је омогућило повезивање случаја нестанка г. Рајка Миленковића са неидентификованим телом са шифром бр. ЈА042/041Б. Такође треба напоменути и учешће ОЈТ-а у Митровици у истражном процесу (видети § 56 изнад), које је подстакло полицију УНМИК-а да прегледа предмет и предузме већи број додатних материјалних радњи, у периоду 2001–2002, иако оне нису донеле никакве нове информације које су могле да доведу до идентификације могућих починилаца.
153. Истражни спис такође указује на већи број озбиљних недостатака у процесу. Посебно, спис не садржи никакве информације које описују околности проналажења тела, које је касније идентификовано као тело г. Рајка Миленковића, нити информације о његовој прецизној локацији. Слично томе, полиција УНМИК-а није претражила место на којем је пронађено тело како би пронашла материјалне доказе, нити је оно „претресено“ како би се пронашли могући сведоци.
154. Комисија подсећа да извештај са прве обдукције никада није пронађен, упркос великом броју напора (видети § 143 изнад). Иако се у спису наводи да је форензички патолог требало да пошаље извештај о обдукцији директно истражном судији који је наложио обдукцију (видети § 50 изнад), не постоји назнака да су проверени записи суда у Митровици у потрази за датим документом. Слично томе, иако су истражитељи у неколико наврата планирали да директно контактирају др Ф. Б. и затраже га (видети §§ 58 и 60 изнад), у спису се не види да је до таквог контакта дошло. Из списка се може видети да су се фотографије, које су снимили полицијски службеници у току обдукције, налазиле у спису барем до новембра 2000. године (видети § 50 изнад). Ипак, оне нису биле у спису који је предат Комисији.
155. Комисија напомиње да, како ни првом ни другом обдукцијом није са неопходном сигурношћу утврђен узрок смрти, записи о почетним истражним радњама постају још важнији. Ипак, чини се да место злочина никада није прегледано (или да је запис о таквом прегледу изгубљен без трага), при чему је извештај са прве обдукције нестао. У овом погледу, Комисија подсећа да се чини да је изгубљен оригинални спис (§§ 71 и 80 изнад). Од посебне је важности напоменути да се оригинални документи, који одражавају објективне околности и доказе, више не могу повратити, чиме се озбиљно смањују могућности било каквог будућег успешног кривичног гоњења. У исто време, Комисији није дато објашњење у вези са овим.

156. Када је реч о додатним радњама, Комисија напомиње да полиција УНМИК-а није успела да посети бивше радно место г. Рајка Миленковића у јужном делу Митровице (фабрика „Слога“), које је он наводно хтео да посети (видети § 66 изнад), иако се ова чињеница може видети у завршном извештају о истрази (видети § 67 изнад). Такође, полиција никада није покушала да пронађе остале могуће сведоке, који су били присутни у кафићу 14. новембра 1999. године, и да разговара са њима, иако су њихови идентитети очигледно били познати сведоку који је испитан (видети § 64 изнад).
157. У овом погледу, Комисија има у виду да је код сваке истраге, а нарочито код истраге нестанака у околностима потенцијално опасним по живот, почетна фаза од кључне важности и да она мора да испуни два главна циља: утврђивање правца истраге и обезбеђивање очувања и прикупљања доказа за евентуалан судски поступак (видети мишљење Комисије по сличном питању изражено у предмету X, бр. 326/09 и остали, мишљење од 6. јуна 2013, § 81; ХРАП, *Ибрај*, предмет бр. 14/09 и остали, мишљење од 6. августа 2014. године, § 142). Стога, очигледно је да мора да постоји одговарајући запис свих истражних радњи које су предузели органи у тој почетној фази, чиме се обезбеђују докази на основу којих су могући будући поступци.
158. У погледу периода под њеном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума и даље постојао пропуст по питању спровођења неопходних истражних радњи, у складу са континуираном обавезом истраге (видети § 119 изнад у тексту), чиме је процена целе истраге доведена у временски период под надлежношћу Комисије.
159. Комисија напомиње да је последња радња усмерена на проналажење посмртних остатака г. Рајка Миленковића, регистрована у истражном спису, датирана на март 2004. године (видети § 78 изнад). Након тога чини се да није предузета ниједна радња. Како је ОСМ потврдио Комисији, грешка је утврђена и његови посмртни остаци су на крају предати његовој породици тек 2014. године (видети §§ 37 и 81–82 изнад), више од 14 година након што је његово тело пронађено и више од десет година након ДНК идентификације. Три и по године овог временског периода директно спадају под временску надлежност Комисије.
160. Када је реч о значајним радњама за утврђивање лица одговорних за нестанак и смрт г. Рајка Миленковића, Комисија даље подсећа да у овом случају нису предузете никакве додатне истражне радње у периоду под надлежношћу Комисије *ratione temporis*.
161. Стога, према мишљењу Комисије, истражни органи УНМИК-а нису предузели све разумне кораке како би испратили очигледан след истраге и осигурали доказе у вези са његовим нестанком и убиством, супротно процедуралним захтевима члана 2 ЕКЉП.
162. Пошто лица одговорна за злочин нису била идентификована, полиција УНМИК-а је имала обавезу да користи средства која су јој на располагању како би редовно пратила

напредак истраге да би била сигурна да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестила сроднике о напретку истраге.

163. Ипак, како се може видети из списка, спис у вези са г. Рајком Миленковићем никада није прегледан. Чињеница да су неке информације у вези са овим предметом извучене из базе података ЦЈКИ-ја, у току 2007. године (видети § 79 изнад), сама по себи не доказује његову ревизију. Напротив, тај штампани извод указује на то да чак ни у то време база података ЦЈКИ-ја није садржала информације да је тело г. Рајка Миленковића пронађено и идентификовано на основу ДНК у току 2003. године. Комисија са забринутошћу напомиње да је „мистерију“ око нестанка његових посмртних остатака из „КПИЖ-овог складишта“ решио ОСМ, у току 2014. године, на основу потпуно истих информација које су 2004. године биле доступне ЈНЛ-у и КНЛСМ-у.
164. Такође, спис указује на то да у току периода временске надлежности Комисије јавни тужилац није даље био укључен у ову истрагу. Иако је домаћи тужилац затражио од полиције да истражи предмет, септембра 2000. године (видети § 56 изнад), и да му да повратне информације, из списка се не види било какво даље учешће јавног тужиоца. Као што је Комисија већ споменула, даљи правилан тужилачки преглед истражног списка могао је довести до додатних препорука како случај не би остао неактиван наредних година (видети ХРАП, *Стојковић*, бр. 87/09, мишљење од 14. децембра 2013, § 160).
165. То је посебно важно у погледу чињенице да је тело, које је касније идентификовано као тело жалиочевог брата, пронађено „са неколико трагова опекотина на лицу... и на грудима [и] сва ребра су поломљена, а јетра је уништена... то је резултат једног насилног пост-мортем ударца у груди“, што тешко може да буде чин самоповређивања. Иако патолог није са сигурношћу могао да утврди узрок смрти, он је навео да је „на телу откривено неколико чудних трагова и... вероватно се ради о убиству“ (видети § 49 изнад).
166. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена једноставно због тога што истрага не производи задовољавајући резултат. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том смислу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима ефикасности из члана 2 ЕКЈП (видети § 116 изнад).
167. Што се тиче процедуралног захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника жртве у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени законски интереси.
168. Као што је раније поменуто, нема сумње да је нестанак г. Рајка Миленковића одмах пријављен полицији УНМИК-а. Из списка се може видети да је у почетној фази истраге остварен већи број контаката са породицом. Ипак, већ до марта 2002. године, како је

ЈНЛ нагласио, није било довољног броја контаката са породицом (видети § 70 изнад). Штавише, из списка се види да није било контаката након 2002. године. Комисији се чини да су од тренутка када су органи УНМИК-а схватили да су посмртни остаци г. Рајка Миленковића изгубљени, сви контакти између породице и УНМИК-ових органа прекинути. Породица је тек 2014. године коначно обавештена о ситуацији у вези са идентификацијом његових посмртних остатака и они су добили његове посмртне остатке и релевантну документацију. Нажалост, супруга и брат г. Рајка Миленковића су већ преминули.

169. Према томе, Комисија закључује да УНМИК није омогућио жалиоцу и члановима његове породице, који су имали легитимни интерес за напредак ове истраге, да се укључе у истражни поступак у мери која је неопходна за очување њихових легитимних интереса. Комисија стога сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЉП (видети, у супротном смислу, ЕСЉП [ВВ], *Мустафа Тунч и Фецире Тунч против Турске*, бр. 24014/05, пресуда од 14. априла 2015. године, §§ 210–216).
170. Са своје стране Комисија сматра да случај г. Рајка Миленковића, као и други случајеви убиства, отмица и нестанка који су претходно размотрени, заправо указује на образац површних и непродуктивних истрага које је полиција УНМИК-а спроводила у вези са убиствима и нестанцима на Косову (видети § 133 изнад; упоредити са КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, наведен изнад у § 128, при § 11.4; видети такође ХРАП, *Булатовић*, наведен изнад у § 110, при §§ 85 и 101).
171. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу нестанка и убиства г. Рајка Миленковића. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

172. Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, која проистиче из нестанка и убиства г. Рајка Миленковића, као што је загарантовано чланом 3 ЕКЉП.

1. Опсег разматрања Комисије

173. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 87–90 горе у тексту).
174. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Она наглашава да у погледу члана 3 „суштина такве повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице ‘нестао’, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП

1999-IV; ЕСЈП [ВВ], *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЈП 2001-IV*; ЕСЈП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 127, при § 139; ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 116, при § 74; ЕСЈП, *Алпату Израилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013. године, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је директна жртва понашања надлежних органа поготово у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталих, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, бр. 23016/04, пресуда од 31. јула 2012, § 94).

175. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЈП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЈП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010. године, §§ 147–148).

2. Поднесци страна

176. Жалилац наводи да су изостанак информација и неизвесност у вези са нестанком и убиством г. Рајка Миленковића, поготово услед пропуста УНМИК-а да ваљано изврши истрагу, изазвали душевну бол њему и његовој породици.

177. Коментаришући овај део жалбе, СПГС одбацује тврдње. Он истиче да не постоје изричито наводи да су ова душевна бол и патња резултат УНМИК-овог одговора на отмицу и накнадни нестанак његовог оца. СПГС даље наводи да је полиција УНМИК-а контактирала породицу жалиоца у неколико наврата, тражећи додатне изјаве и водећи поновне разговоре са члановима породице вероватно у нади да ће идентификовати могуће информације у погледу локације и судбине г. Миленковића. Полиција УНМИК-а је вероватно обавештавала... чланове породице г. Рајка Миленковића о статусу истраге када је узимала додатне изјаве“.

178. Штавише, СПГС наводи да је гђа В. М. „била активно укључена у процес идентификације и да су органи саслушали и одговорили на њене упите у вези са идентификацијом. ... [Н]акон позитивне идентификације у 2000. години, органи су узели у разматрање лоше здравствено стање [гђе В. М.] када су разматрали време када ће вратити посмртне остатке“. Ипак, СПГС признаје да након смрти гђе В. М. породица г. Рајка Миленковића није хтела да прихвати идентификацију без анализе ДНК. СПГС прихвата да „спис не открива да ли је породица г. Миленковића... контактирана након позитивне идентификације ДНК маја 2003. године“.

179. СПГС даље наводи да након идентификације, из непознатих разлога, посмртни остаци нису пронађени и нису предати породици, упркос значајним истражним радњама. Ипак, према речима СПГС-а, његови посмртни остаци су „сахрањени са достојанством и поштовањем од стране УНМИК-а, али тачна локација места на којем је г. Миленковић сахрањен није позната“.

180. У свом поднеску од 3. мај 2013. године, СПГС тврди да жалилац није изнео тврдње о „лошим намерама полиције УНМИК-а укључене у овај случај нити о ставу полиције УНМИК-а који би доказивао игнорисање озбиљности случаја или емоција [г. Ранка Миленковића] проистеклих из континуираног нерешеног статуса случаја његовог брата“. У овом контексту СПГС наглашава да се „разумљива и очигледна душевна бол и патња жалиоца, која је последица нестанка [г. Рајка Миленковића] не може приписати УНМИК-у, већ је она последица природне патње проузроковане нестанком блиског члана породице“.

181. Стога, према мишљењу СПГС-а, како се патња г. Ранка Миленковића и његове породице не „разликује од емоционалне туге... неизбежне код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“, УНМИК се не може сматрати одговорним за кршење члана 3 ЕКЉП.

3. Процена Комисије

а) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

182. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (видети ЕСЉП, *Талат Тепе против Турске*, бр. 31247/96, 21. децембар 2004, § 47; ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.

183. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 112, при § 150).

184. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.

185. КЉП је такође препознао нестатке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, он је навео да нестатци представљају озбиљна кршења права сродника несталог лица, који пате услед дубоког душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, УН док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Штавише, у својој одлуци од 15. јула 1994. године, у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЉП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7

[Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЈП, Саопштење бр. 449/1991, УН док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).

186. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЈП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЈП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009. године, § 159; ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад у § 174, при § 94).
187. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: дужину самог нестанка и периода у којем није било информација о судбини нестале особе и истражи која је спроведена од стране органа; одлагање почетка кривичне истраге нестанка; недостатак икакве „значајне“ радње од стране органа, упркос чињеници да су им жалиоци приступили како би пријавили нестанак сродника и дали им информације које имају; недостатак могућег објашњења или информација о судбини њихових несталих сродника упркос личним или писаним упитима упућеним службеним органима (видети, између осталих, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад, § 96; ЕСЈП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Још један фактор који утиче на закључак да је дошло до повреде члана 3 ЕКЈП је дуготрајан карактер психичке патње сродника жртве нестанка (ЕСЈП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013, § 201).
188. КЈП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ел Абани против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006. године, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001), тетке/тече, ујне/ујаке и стрине/стричеве (*Бенаниза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010. године, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007); *Башаша против Либијске Арапске Цамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010. године, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и

извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „]б[ез жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропуст државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након чега су уследиле одуговлачене, спорадичне мере које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (КЉП, *Амиров*, наведен изнад у § 128, при § 11.7).

189. Комисија такође узима у обзир чињеницу да, према наводима Европског суда, анализа реакције надлежних органа не треба да се ограничи ни на какве конкретне манифестације ставова тих органа, изоловане инциденте нити на процедуралне чинове; на супрот томе, по мишљењу Суда, процена начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе треба да буде глобална и континуирана (видети ЕСЉП, *Аћини против Турске*, бр. 7050/05, пресуда од 1. фебруара 2011. године, § 45).
190. У том погледу, став Европског суда је да би закључци сходно процедуралном проширењу члана 2 такође били директно релевантни при разматрању постојања повреде члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, наведен изнад у § 186, при § 109; ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, наведен изнад у § 175, при § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 127, при § 140).
191. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанка где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006. године, §§ 117–118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007. године, §§ 107–110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и не може се сматрати одговорним за душевну патњу подносиоца жалбе која јој је узрокована почињеним злочином.
192. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП, *Товсултанова против Русије*, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010. године, § 104; ЕСЉП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012. године, § 103).

b) *Применљивост члана 3 на контекст Косова*

193. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено изнад у тексту (видети §§ 122–132 изнад).
194. Комисија понавља да систем за спровођење закона који добро функционише треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као систем који „добро функционише“ и који је „одржив“ (видети § 25 изнад).
195. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.
196. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

c) *Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету*

197. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалиоца и г. Рајка Миленковића с обзиром на то да је он жалиочев брат.
198. Комисија подсећа на гореустановљени пропуст у вези са процедуралном обавезом сходно члану 2. С тим у вези, Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може да разматра реакције и ставове УНМИК-а у односу на жалиоца у целини.
199. Последњи забележени контакт између породице г. Рајка Миленковића и органа УНМИК-а био је јануара 2002. године (видети § 66 изнад). Жалилац је 2012. године изјавио Комисији да није обавештен о ДНК идентификацији (видети § 34 изнад); СПГС не оспорава ову чињеницу (видети § 178 изнад). Тек октобра 2014. године, што је петнаест година након нестанка г. Рајка Миленковића, његови посмртни остаци су на крају враћени и стављени на починак, а породица је добила неопходне документе.
200. Како је већ речено (видети §§ 74–79 и 81 изнад), дуго кашњење је изазвано грешком КНЛСМ-а, који је био под надлежношћу УНМИК-а. Према мишљењу Комисије, УНМИК је требало да обавести породицу о идентификацији посмртних остатака г. Рајка Миленковића, чиме би се обезбедило да они више не пате због недостатка информација о његовој судбини, и да преда неопходне документе о идентификацији. Такође, када је реч о губитку тела, УНМИК је требало да објасни ситуацију жалиоцу и

његовој породици, да им се извини за грешку и да их увери да ће грешка бити исправљена у најкраћем могућем року. Породица је након тога требало да буде редовно обавештавана о сваком напретку у овом погледу.

201. Међутим, органи УНМИК-а су у датим околностима изабрали најбољнији начин да третирају породицу – односно ћутањем, при чему их чак никада нису обавестили о чињеници да је смрт г. Рајка Миленковића била позитивно утврђена. Заправо жалиочев брат је „нестао“ по други пут само због превида УНМИК-а чиме је само појачана бол коју су чланови породице већ осећали. Барем два најблискија сродника г. Рајка Миленковића, његова супруга и његов брат, преминула су пре него што су добила потврду његове судбине. Према мишљењу Комисије, породица је проживела посебно тешку патњу од тренутка када су били обавештени о могућој идентификацији новембра 2000. године (видети § 58 изнад) и вероватној потреби за поновном ексхумацијом, након чега нису добили никакве додатне информације до пријема посмртних остатака г. Рајка Миленковића у 2014. години.
202. Комисија узима у обзир чињеницу да је већ марта 2002. године службеник ЈНЛ-а напоменуо да породица г. Рајка Миленковића „није срећна због начина на који је поступано са њима... Предлажем да се врло скоро одржи састанак са породицом највише због лошег опхођења са њима. Зато би било добро да они поврате извесни степен вере у УНМИК“ (видети § 70 изнад). Ипак, чини се да није дошло до контакта са породицом, чак ни из љубазности.
203. Штавише, у ситуацији када нису биле познате локација гробног места г. Рајка Миленковића као ни околности његове сахране (видети § 179 изнад), Комисија не може да прихвати СПГС-ову изјаву да су његови посмртни остаци „сахрањени са достојанством и поштовањем од стране УНМИК-а“.
204. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да су жалилац и његова породица трпели тешку патњу и бол током продуженог временског периода, чији је већи део обухваћен временском надлежношћу Комисије, због начина на који су се органи УНМИК-а бавили случајем и због немогућности да сазнају шта се десило са посмртним остацима г. Рајка Миленковића. У овом погледу, очигледно је да је бол коју су претрпели жалилац и чланови његове породице, који су живели у неизвесности у погледу судбине г. Рајка Миленковића, морала да буде неподношљива.
205. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је својим поступцима УНМИК допринео великом болу и душевној патњи породице г. Ранка Миленковића, чиме је дошло до повреде члана 3 ЕКЉП.
206. Комисија је свесна да је Европски суд за људска права често сматрао ситуације у вези са правом сахрањивања сродника као део права на поштовање приватног и породичног живота, сходно члану 8 ЕКЉП (видети нпр. *Жирар против Француске*, бр. 22590/04, пресуда од 30. јуна 2011; *Пануло и Форте против Француске*, бр. 37794/97, пресуда од 30. октобра 2001; *Маскадова и остали против Русије*, бр. 18071/05, пресуда од 6. јуна 2013; *Зорица Јовановић против Србије*, бр. 21794/08, пресуда од 26.

марта 2013; *Аркестов и остали против Русије*, бр. 22089/07, пресуда од 16. јануара 2015). Ипак, према мишљењу Комисије, у светлу њеног закључака у вези са чланом 3 ЕКЉП овај аспект није неопходно размотрити засебно у оквиру члана 8.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

207. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.

208. Комисија напомиње да принудни нестанци представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и/или нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртвава и њихових сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

209. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.

210. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 27 изнад), одговорност УНМИК-а у погледу спровођења правде на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након једностраног проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.

211. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, наведен изнад у § 182, при § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010. године, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012. године, § 109), мора тежити томе да, уз сва средства која су му доступна у односу на надлежне косовске

органа, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за нестанак и убиство г. Рајка Миленковића и да ће могући починиоци бити изведени пред лице правде. Гђа Јована Миленковић и/или други чланови породице треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство г. Рајка Миленковића, као и са патњом и душевним болом до којих је касније дошло код његове породице због небриге и каснијих неодговарајућих радњи органа УНМИК-а, и јавно им се извини у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде породици за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које је претрпела услед каснијих неодговарајућих радњи органа УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
  - a. ТРАЖИ ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. РАЈКА МИЛЕНКОВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
  - b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. РАЈКА МИЛЕНКОВИЋА, КАО И ЗА ПАТЊУ И ДУШЕВНИ БОЛ ДО КОЈИХ ЈЕ ДОШЛО И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ ЗБОГ СВОЈЕ НЕБРИГЕ И КАСНИЈИХ НЕОДГОВАРАУЋИХ РАДЊИ;**
  - c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ПОРОДИЦИ Г. РАЈКА МИЛЕНКОВИЋА ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП.**
  - d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
  - e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
  - f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ПОРОДИЦУ Г. РАЈКА МИЛЕНКОВИЋА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник
Председавајући

Марек Новицки

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОСМ – Одељење за судску медицину
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружни јавни тужилац
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – **Европска унија**
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – **Интерамерички суд за људска права**
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова (на албанском: *Ushtria Çlirimtare e Kosovës, УЏК*)
КПС – Косовска полицијска служба
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина